

Галушко Л.В.

аспірант спеціальності 073 «Менеджмент»

Андрощук І.О.

канд. екон. наук., доцент

Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

РЕЙТИНГУВАННЯ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО ЇХ ПОЗИЦІОНУВАННЯ НА РИНКУ ОСВІТНІХ ПОСЛУГ

Явище глобалізації, зокрема глобалізації вищої освіти, призводить до посилення конкурентного тиску на навчальні заклади, серед іншого пов'язаного з їхньою позицією в глобальних рейтингах ЗВО. Розглянемо вплив цих рейтингів на конкурентоспроможність ЗВО та якість освіти в країні в цілому.

З 2012 року система вищої освіти України отримала своє місце у відповідних світових рейтингах, як тих, що характеризують систему вищої освіти в цілому (як-от Universitas21, а трохи згодом з 2016 року - QS Higher Education System Strength Rankings, з 2023 року - US News), так і тих, що рейтинують окремі університети (як-от QS World University Rankings, а з 2016 року - THE World University Rankings). Постає питання впливу рейтингів на конкурентоспроможність освіти України. На нашу точку зору, існує два взаємообумовлені процеси: з одного боку потрапляння країни в цілому та кожного університету окремо в рейтинг сприяє покращенню його конкурентної позиції на ринку освіти, а, отже, зацікавлює інші ЗВО в потраплянні у рейтинг за рахунок підвищення свого рівня; з іншого боку сам факт підвищення рівня ЗВО (кількість здобувачів, участь в міжнародних освітніх процесах, науковій діяльності) сприяє потраплянню ЗВО в міжнародні рейтинги освітніх закладів та просуванню України в рейтингах країн за рівнем вищої освіти. Таким чином, логічним буде припустити, що структурні зміни у сфері вищої освіти України пов'язані з появою та просуванням України в міжнародних рейтингах (зокрема, збільшенням кількості ЗВО, які рейтинуються).

Вихідними даними для перевірки гіпотези є відкриті дані Держкомстату України, зокрема масиви даних про освіту та населення з 1990 року по 2019 рік. На підставі статистичних даних відкритого доступу [1], можемо дійти наступного висновку, що кількість ЗВО в Україні (в співвідношенні до кількості населення) постійно зростає. Оптимального значення показник набув приблизно в період появи України та окремих ЗВО в міжнародних рейтингах (з 2008 року по 2012 рік). Певне погіршення мало місце після 2014 року (анексія Криму, окупація частини Донецької та Луганської областей). Після падіння в періоді 1997 - 2006 років, починаючи з 2007 року все більша питома вага здобувачів вищої освіти прагне здобувати вищий рівень (аспірантура та докторантура). Пік показника прийшовся на 2015 рік (2,2%). Певне погіршення має місце після подій 2014 року - з 2016 року. Тобто, бачимо, що в десятиріччі участі України та українських ЗВО у міжнародних рейтингах спостерігається найбільша кількість ЗВО (в співвідношенні до кількості населення), найбільша питома вага здобувачів, які прагнуть отримати додаткову вищу освіту (аспірантура і докторантура) в їх загальній кількості, кількість аспірантів і докторантів в розрахунку на один ЗВО - найбільша.

Таким чином, всі ці факти свідчать про наявність чіткого взаємозв'язку між структурними змінами в сфері вищої освіти України та успішною участю України та українських ЗВО в міжнародних рейтингах, що вказує на формування в Україні нової прогресивної ініціативної наукової спільноти, наявність якої і забезпечила подання заявок від ЗВО у рейтинги, успішну участь в них та, в кінцевому підсумку, покращення конкурентної позиції України та українських ЗВО на ринку послуг вищої освіти.

Література:

1. Держкомстат України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua>